

HITKÖZSÉGI SZEMLE

ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK ÉS INTÉZMÉNYEK ÜGYEINEK HAVI KÖZLÖNYE

SZERKESZTI: Dr. WEISZBURG GYULA.

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELSEJÉN.

A hajó rossz irányban halad.

Írta: Dr. Weiszburg Gyula.

Nemcsak Óceánjáró hajóóriások viszik pusztulásba a bennük bizakodókat, ha a változott viszonyok dacára gondtalanul tartják be a régi irányt; a szellemi mozgalmakat, lelki törekvéseket is az a sors éri, ha kényelemből, megszokásból, de akár az új iránytól való félelemből is, változatlanul tartják be a régi kurzust, dacára annak, hogy körülöttük oly sok minden megváltozott. A Titanic utiránya is jó volt — másszor, mikor melegebb volt; hogy jéghegyek tűntek fel, meg kellett volna az irányt változtatni. De a kapitány ezt nem tudta, vagy ha tudta, más okokból nem tette meg, az okozta a hajónak romlását, annyi ember pusztulását.

Az utóbbi időben minálunk is aktuálissá vált a kérdés, vajjon helyes-e az irány, amelyben vallási törekvéseink haladnak. Azaz egész nyíltságában nem vetették fel a kérdést, de a háttérben kísértő Sulchan-Aruch-kérdés, amelyet egy huszáros vágással elintézni hittek, mi egyéb valójában, mint annak a kérdésnek felvetése, vallásunk kormányzása megfelel-e a célnak, be kell-e az irányt tartani, avagy változtatni kell-e rajta?

Igaz, hogy ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy azon a nagy gyülekezeten, mely e kérdésben határozatot hozott, a sok száz jelentkező között csak nagyon kevesen voltak, kik megértették, hogy miről van tulajdonképpen szó, de a fórum előtt tényleg mégis az a kérdés állott, hogy az eddigi kurzus betartandó-e vagy sem. A tanácskozó testület oly határozatot hozott, melyben az eddigi irány elítélése foglaltatik, ezt eddig mi is helyeseljük, de hogy mindenki részére követendő iránynak azt jelölte ki, melyen a konzervatív jelzés áll, ez az, amit a mi hazánk zsidósága egy részére nézve végzetesnek tartunk.

Mert tiszteletreméltó, szép elv az, amelyet a konzervatív irány

követ, de csak azok számára, kik a konzervativságot nemcsak vallják, hanem gyakorolják is. Azok, kik ez irányban nőttek emberekké, kik ettől soha el nem tántorodtak, kik ez elvért képesek és akarnak áldozatokat hozni, lemondani az élet sok kényelméről, vállalni a létérti küzdelemnek súlyosbított terhét: azok csak kövessék változatlanul a régi eszményeket, ragaszkodjanak a régi formákhoz, azok vallják, védjék a konzervatív irányt teljes erejükkel, teljes meggyőződésükkel.

De akiket az élet a konzervatív vizekből kisodort, akik maguk számára, vagy ha nem is maguk, hát gyermekeik számára a régi irányt megtagadták, kik a „tóra jármát“, amint azt őseik viselték, elvetették, akik a szombatot hétköznaprá teszik, az étkezési törvényeket, mint kellemetlen nyüögöt félredobják, akiknek homlokát tefillin talán már a barmicva-kor óta nem érintette, kikre nézve a szent nyelv és szent könyveink csak olyan ismereteseek, mint a pehlevi meg a Pantsatantra: azok ajkán a konzervatív irány dicsőítése, guny és azok részéről és azok számára a konzervatív eszményt tüzni ki célul, nevetséges, sőt bűn.

Avagy azt hiszik-e azok, kik a modern táborban is a konzervatívok zászlaját lengetik, hogy az ő irányjelölésük után az összes zsidó állami tisztviselők, vasuti hivatalnokok és bírák az állami szolgálatból ki fognak lépni, az ügyvédek irodáikat, gyárosok gyáraikat, nagykereskedők és szatócsok üzleteiket be fogják zárni, hogy a szombat törvényeit megtarthassák? Azt remélik-e, hogy ha a konzervatív eszményt hirdetik, a tefillin írók egyszerre gazdag emberekké lesznek, mert a nagy kereslet tefillinben őket virágzó iparhoz fogja juttatni, és a szülők gyermekeiket nem zenére és modern nyelvekre fogják, a kötelező tárgyakon kívül taníttatni, hanem chumis és rasira, mint csak egy félszázaddal is azelőtt?

Hisz tiszta ámitás vagy önámitás a régi irány egyedül üdvözítő voltát hirdetni, mikor csak egy kevés gondolkodás is arról győzhet meg mindenkit, hogy, ha csak valami előre nem látható katasztrófák nem fogják a világot úgy megrendíteni, hogy az emberiség egész lelki élete megváltozik, egész gondolkodása alapján meg nem fordul, úgy lehetetlen, hogy a régi életirányok újból diadalmaskodjanak, hogy a régi, egyszerű, szerény, inkább a tulvilágra, mint az élet kiélvezésére irányuló ideálok újból feltámadjanak.

Mi hát a teendő? Keresni a feltételeket, amelyek mellett a vallás örök érvényű igazságai, elmellőzhetetlen eszményei, nevelő magvai, a változott viszonyok mellett is megóvhatók; gondolkodni az eszközök felett, melyekkel legalább a legbecsesebb értékek meg-

menthetők, kijelölni azokat a részeket, melyekről le kell mondani és megerősíteni azokat, melyekért utolsó lehelletig küzdeni kell. De hiba és bűn szemet hunyni a változott körülmények előtt, a fület betömni az élet újféle hangjai hallatára, úgy tenni, mintha azok volnánk még, akik száz és kétszáz vagy akár még ötven év előtt voltunk. Szép dolog megnyugtatón az utasokat, ha a hajó léket kapott, hogy nincs baj, de ha egyéb nem történik, mint megnyugtató, bizony ott vesznek valamennyien vagy a legnagyobb részük. Nálunk is eddig a veszélyre nem figyelmeztettek, a mentést meg nem kísérik.

Külföldön, különösen Németországban és Amerikában, már rég megindult a mentési munkálat, ott foglalkoznak a kérdésekkel, dolgoznak a problémákon; minálunk gondtalanul telnek napok és évek; a régi nemzedékek kihalnak, de az újakat nem készítik elő a változott életre. A következmények meg is látszanak, ha a felületen még nem is teljességükben, de akkor, ha alkalmunk van az ifju zsidó nemzedék lelkébe mélyebben bepillantani.

Kit terhel ezért a felelősség? Sajnálattal konstatáljuk, hogy ezért a haladó községek rabbijait kell a nagyrészt okolni. Igaz, van egy mentségük: az, hogy a községek szervezete a külső befolyástól elzárja őket és azért érthető, hogy elkedvetlenedtek, de a szellemi hatás lehetősége, az erkölcsi erő befolyása elé senki sem gördített akadályokat. Ők rámutathattak volna a veszélyekre és nevelhettek volna rá, hogy azokat kikerüljük. Az volt a hibájuk, hogy konzervatív vallási eszménynek voltak szószólói, mikor pedig minden egyes hívük élete, felfogása, körülményei meggyőzhették volna róla, hogy ez eszmények az ő közönségük részére visszahozhatatlanul elvesztek. És e hibájukért bűnhődtek is. A kongresszusi szervezet paragrafusa ellenére is vezetői lettek volna a hitközségeknek, ha vezetni akartak volna, ha akartak volna irányt adni, ha tisztán látták volna a helyzetet és meg lett volna bennük az akarat, a törekvés, valamit tenni. A valóságban nem ők vezettek, hanem őket vezették, nem ők jelöltek utat a vizeken, hanem vitették magukat az ár által. Az ár a konzervatív vizek felé hajtotta őket, hát usztak vele, ahelyett, hogy erős karral az új föld felé törekedtek volna.

Csoda-e hát, ha a hitközségek nem ismerik el a rabbik hivatásának nagyságát, ha nem jelölnek nekik oly helyet, mely őket a valóságban megilleti? Hisz alig tesznek valamit arra, hogy hiveik szükségességüket belássák; hisz a közönség csak szélmalomok elleni küzdelmüket látja, mikor dicsőítik a régi idők szokásait, ahelyett, hogy az új idők szükségleteit elégitenék ki. A legtöbb haladó községbeli rabbi mi másnak

akar feltűnni, mint orthodox rabbinak, már pedig az orthodox ideálnak a régi divatu orth. rabbit megfelelőbbnek tartják. Ámde a haladó rabbinak nem feladata, hogy lanyha orthodox rabbi legyen, hanem, hogy az ő modern közönségének vallási igényeit kielégítse, hogy új világosságokat hozzon, ahol a régiek elalusszanak.

Nem akarunk mi a haladó irány térítői lenni. Tiszteljük, talán még irigyeljük is a régi irány híveit, kik abban élnek, abban boldogok és eltántorodni nem kívánnak. Aki a régi házban jól érzi magát, ne mozduljon ki belőle. Csak azt rosszaljuk, ha azok, kiknek a régi ház már szűk lett, még is csak ezt a házat tartják jónak -- mások részére: és rosszaljuk, hogy azok részére, kik a régi házat már otthagyták, nem építenek új házat, mert így teljesen hajléktalanná válnak, ha a régibe nem tudnak visszatérni, az új meg fel nem épült.

A haladó zsidóság hajója rossz irányt követ. Hol van a kapitány, aki helyes mederbe terelje?

Nőnevelés.

Irta: Dr. Frisch Ármin.

A zsidó vallási életmód, a kulturélet bonyodalmas viszonyai között, mindenütt nehézségekre bukkan. Egy tere maradt a zsidóságnak, ahol autonom hatalma még nem rendült. *Ez az otthon.* S mégis midőn minduntalan panaszkodunk a vallási szokások és vallási gyakorlatok hanyatlásán és midőn minduntalan új panaceákkal előállunk, azt az egyet, melyet könnyű szerrel megmenthetnénk, *az otthont*, nem ápoljuk és eszünkbe sem jut segítségre szólítani azokat a munkatársakat, kiknek közreműködésével a zsidóság sok fájó sebeit gyógyíthatnánk. Értjük: *a nőt.*

Sokszor panaszkodunk, hogy a modern hitközségek nincsenek tisztában feladataikkal. Nem érzik a haladottabb világszemléletű zsidóságnak lelkületét és teljesen tanácstalanul állanak azokkal a helyzetekkel szemben, melyeket a mindennapi élet teremtet. A kényelemszeretettől és erkölcsi meglazulástól származó vallástalanságnak nem tudnak intézményi gátat emelni. A modern zsidóság folyton hangoztatja, hogy a zsidó érzés mélyítésén, az erkölcsi mérték emelésén akar fáradni és dolgozni és mégis parlagon hever minden eszme, minden gondolat, amely az otthont, a családot az érzés mélyítésének és az erkölcsi mérték emelkedettségének szolgálatába szegődtené. Ha igaz, amint igaz is, hogy a háznak vallásos áhitata egyik tényezője volt a zsidóság szépségének és költőiségének, hogy

a családi együttérzés melegségében tenyészték mindazok az erények, melyek a zsidó embert, a zsidó férfit ékesítették, miért nem gondolkunk azokra a módozatokra, amelyek ezt az állapotot fentartanák? Mért ne lehetne pl. arra bírni a zsidó asszonyokat, hogy otthonukban a szombatnak és az ünnepnek ugyanazt az áhítatos hangulatot kölcsönözzék, melyet anyáik nekik adtak; mért nem volna lehetséges a propagandát megindítani zsidó asszonyaink között az iránt, hogy jour-jaikat péntek este ne tartsák, színházba péntek este ne járjanak, kézimunkát szombaton ne végezzenek és hogy egyáltalán a szombat színe és hangulata hétköznapivá ne legyen? Hisz mind ennek teljesítése nehezebb akadályokba nem ütközik. Ez divat kérdése, és teljesen elég volna, ha a hitközségek számottevő tagjai ezt saját házaikban honosítanák meg.

Általában nincs érzék az iránt, hogy a jelen viszonyai között mik volnának a tényezők, amelyekkel bizonyos veszendőbe menő zsidó erkölcsöket, szokásokat és életmódokat meg lehetne menteni. Azért nem merül fel még elméletben sem a kérdés, hogy a mai viszonyok között nem volna-e arra szükség, hogy a zsidó hitközségek több gondot fordítsanak a leánynevelésre. Mai társadalmi problémáink között homloktérben áll a *nőkérdés*. A polgári leányok nevelése, szociális berendezésünk és technikai kulturánk eldifferenciálódása folytán, jelenleg a legsúlyosabb feladatok közé tartozik. A családalapítás akadályai napról-napra nagyobbak és nagyobbak lesznek. S minthogy a zsidók legtöbbször városokban élnek és tulnyomó többségükben a polgári osztályhoz tartoznak, a bajok komolyságát ők érzik legjobban. Ismét olyan alakulás, mely a zsidó erkölcsök egyik ősi intézményét: a családalapítást megnehezíti. Vajjon nem érkezett-e el annak is az ideje, hogy ez a téma egyszer a zöld asztalra kerüljön és meghányják-vessék a lehetőségeket, melyekkel ezeket a bajokat szanálni lehetne?

Még azok a hitközségek is, melyekben zsidó kulturérzék található, csak fiúiskolák felállításában fáradoznak. Ha leányiskolát emlegetnek, akkor női praeparandiák jutnak az emberek eszébe. Szó sincs róla, mindez üdvös dolog. A zsidó tudást, a zsidó gondolkodást minél szélesebb zsidó rétegeknek hozzáférhetővé kell tenni, mert ezektől várjuk erkölcsünk megnevesbedését, életfelfogásunk tisztultságát és világszemléletünk határozottságát. Csakhogy mi a zsidóiskoláknak olyan speciális körét is szeretnők kijelölni, amely számolna azzal a minduntalan jelentkező társadalmi problémával, amely a zsidó társadalomnak nagyobb problémája, mint más szociális közösségnek,

és amely számolna azokkal az intézményekkel, melyeket a zsidó köztudat az erkölcsi mélységek talajának ismer. Értjük alatta azt, hogy a zsidóság feladata volna olyan leányiskolák létesítéséről is gondoskodni, vagy legalább is olyan leányiskolák létesítésének a kérdésével foglalkozni, ahol olyan ismeretekre tehetnének szert, amelyek a nőket gazdasági szempontból is értékes asszonyokká tennék. Iskola, mely a leányok tudását olyan irányban vezetné, hogy majdan mint minden tekintetben művelt háziasszonyok, mint anyák, saját hajlékuknak urnői lehessenek és mégis anyagi segítségére válhassanak férjüknek. Nem ipar- és kézimunka-iskolákra gondolunk itten, mert ilyeneket az állam és a városi községek is felállítanak, hanem olyan foglalkozásokra, amelyeket a lateiner osztályok feleségei és leányai elvégezhetnének. Foglalkozásokra, amelyek munkakört adnának a nőknek és e mellett megtartanák abban a családi légkörben, amely a nő életét poétikussá teszi. S hogy a vallási szempontot is kiemeljük: amely a nők számára lehetővé tenné, hogy a szombat- és ünnepnapokon úgy élhessenek, amint a régi patriarchális zsidóasszony élt.

A belmissziónak egyik munkaköre legyen, a nők nevelésével a zsidó családot talpra állítani. Ezt a munkát legkönnyebben lehetne elvégezni.

„Löwy-vizsga.“

Szép és nemes szándék vezérelte néhai Löwy Mórt, midőn nagy alapítványt létesített a pesti izr. hitközségnél, hogy a község területén levő középiskolákban felnövő ifjúságot a biblia ősi szövegének beható tanulmányozására serkentse. Szeme előtt végső cél gyanánt az lebegett, hogy bibliában járatos, művelt zsidókat neveljen, kik a bibliai ismeretük alapján megértsék a *sziddurt* és a *machzort*, kik követni tudják majd vallásos gyülekezeteinkben a tóra és haftóra lekióját. Szép számu tanulóserег nyerte évek óta az ösztöndíjakat és a középiskolai tanulók zömének meleg érdeklődése kíséri évente a vizsgákat, melyek a tanulókat az ösztöndíjra képesítik. Ámde gyakran ép a tanulók sorából hangzik fel a jogos panasz a vizsgák mai praxisa ellen. Nagyon is „lutriizüek“ ezek. Ideális volna természetesen az, ha valamennyi tanuló egy vizsga-bizottság előtt tenne vizsgát. Ez azonban ma kivihetetlen. Ámde ha megvannak a bizottságok, úgy lehetőleg azon kellene lenni, hogy ezek egyöntetű eljárást kövessenek. Ma úgy fest a dolog, hogy az egyik bizottság verbális ismereteket követel csupán, a másokban eszméken lovagolnak, a har-

madikban az agada összes vonatkozásait kutatják, a negyedik a min hágok iránt érdeklődik. Gyakran megesik, hogy az egyik bizottságban könnyű szöveget kérdeznek, a másikon razzitát tartanak minden egyes hapax legomenonra és a hallgatóság nagy gaudiumára a vizsgabizottság tagjai egymással kezdik megvitatni a szöveg nehézségeit, amely vitába beleszól gyakran a hallgatóság egy-egy dilettáns tagja is. Megesett az is, hogy az egyik bizottsághoz beosztott tanulók az iskolában vett fejezetekből tettek vizsgát, míg ugyanazon fokon a másik bizottságban véres verejtéket izzadtak nehéz helyek fölött. És ha csak *egy* ember kérdezne. Ahány tag a bizottságban, gyakran annyiféle kérdés — egyszerre. És hogy a szegény, amugy is ideges tanuló a kérdezők számát ne keveselje, felbukkan egy-egy „előkelő idegen“, ki bizottságról-bizottságra jár és válogatott — *héchá timczákkal* gyötri a fiut. És ezek a vándorkérdezők zavarba hozzák a contactust, mely nagy nehezen helyreállt a kérdező bizottság közt és a fiu közt.

Mindezen anomáliákat — szerény nézetünk szerint — következő modus szüntetné meg. A vizsga megkezdése előtt jöjjenek össze az egyes vizsgáló tanárok egy a rabbínátustól delegált rabbi elnökelete alatt és állapítsák meg, hogy ezen vizsga alatt ezeket meg ezeket a helyeket fogják kikérdezni. Így tehát valamennyi bizottságban u. a. fokon ugyanazon helyeket fogják egyszerre kérdezni. Kérdezze a vizsgáló tanár az illető hely pontos fordítását, mindazon *redliákat*, melyek a szóban forgó szöveggel összefüggésben vannak, grammatikai analizisét néhány szónak, még pedig fokozatosan fokanként. Az első fokon elégedjünk meg az egyszerű alakok felismerésével, a második fokon már a rendhagyó igékkel is megpróbálkozhatunk, a harmadik fokon pedig teljes grammatikai ismeretet követeljünk. A szöveg fordításán és értelmezésén kívül egy tartalmi kérdést is adjunk minden könyvből. A tanulók t. i. már az eddig kifejtett praxisból megtudták, hogy csak az első két vagy három könyvet kérdezik alaposan, a többire nem kerül az idő rövidsége folytán a sor. Már pedig nem spekulációra akar az intézmény nevelni, hanem tanulásra akar ösztönözni. Ha valamennyi bizottságban majd ugyanazt kérdezik, akkor majd nem lesznek „könnyű“ és „nehéz“ bizottságok, a dijak odaitélése nem fog oly rettenetes fejtörést okozni mindazoknak, kik most félve nyulnak hozzá a nehéz probléma megoldásához. Azután csak a vizsgáló tanár kérdezzen, ne zavarják a tanulót közbevetett kérdések által. És még valamit! Szűnjék meg az a beteges filantrópia, mely jelenleg a diák odaitélésénél uralkodik. Nem elég, hogy a tanuló leüljön és már meg

is kapja a díjat. Nem baj az, ha néhány díj kiadatlan marad. Emelni kell a vizsgák nivóját. Nagyon sok esetet tudunk, midőn a tanuló a dijkiosztás után azzal dicsekedett, hogy ő tulajdonképpen nem is tanult, amit különben a vizsgán fényesen be is bizonyított. Distingváljanak egyszer azon tanulók közt, kik lelkiismeretesen és becsületesen elkészülnek és azon tanulók közt, kik frivol módon szerencsét próbálnak, spekulálván a vizsgáló-bizottság jó szívére. Elvégre nem tisztán *jótekonysági* ösztöndíjat akart a hagyományozó létesíteni. Utasítsanak el egyes bizottságok hiányos tudású tanulókat, szoktassák azokat becsületes munkára, ne domináljon itt is a „*ráchmónesz*“ szempont. Ha egységes eljárást követnek majd a vizgázó-bizottságok, nagyon megkönnyítik majd a díjak kiosztását és egységesebb képet nyernek majd a tanulók megítélésében. Akkor siker is fogja majd koronázni ideális törekvésüket és önzetlen munkásságuk az *abszolút* igazság szolgálatában is fog állni.

Ben József.

A pesti izr. hitközség 1912. évi költségvetése.

A napokban vették kézhez a pesti izr. hitközség képviselőtestületének tagjai, a hitközség múlt évi zárszámadásainak kapcsán, az 1912. évi költségvetési előirányzatot is. Mindenki, ki a hitközség részesének érzi magát, örömmel tapasztalhatja a közreadott számadásokból, hogy a hitközség pénzügyi helyzete határozott *javuló* irányzatot mutat. *Számottevő* bevételi többletet, ugynevezett *kezelési felesleget* nem mutat ugyan a múlt évi zárlat sem, de nem is feladata a hitközségnek, hogy bevételeinek feleslegével tündököljön, hogy számadásai busás nyereséggel záruljanak. Teljesen kielégíti a vezetők ambícióját és valószínűleg az összes hitközségi tagok óhaját, ha az egyre rohamosan fokozódó szükségletek dacára, a bevételek és kiadások egyensulya fel nem borul. Ezen szempontból tekintve, teljes megnyugvással fogadhatjuk az elmúlt év gazdasági krónikáját és megelégedéssel a biztató kilátásokat nyújtó 1912. évi költségvetést.

Nem kell a messze múltba vissza nézni, a jelenlegi költségvetés 554. tétele emlékeztet bennünket arra, hogy az 1910. év 54,000 koronát meghaladó *kezelési hiánnyal* zárult. Óriásinak mondhatjuk ezt a deficitet egy oly szervezetnél, melynek természeténél fogva egyáltalában nincsen reménye arra, hogy egy-egy szerencsés spekuláció, vagy a konjunktura kedvező alakulata által ismét helyreütheti a bajt. Igen nagy horderejű ez a hiány egy olyan testületnél, melynek kizárólag kulturális és humanisztikus feladataival járó kiadásai alig redu-

kálhatók. Hiszen a szükségletek növekedését is alig lehet megállapítani, nem hogy azok visszafejlesztéséről vagy részleges beszüntetéséről szó lehetne. Az előttünk fekvő költségvetés is mutatja, hogy a természetes fejlődéssel járó szükséglet nagyobbodásának gátat vetni nem lehetséges. Ha összehasonlítjuk az 1911. évi előirányzatot az 1912. évre megállapított előirányzati összegekkel, úgy azt tapasztalhatjuk, hogy a hitközségi ügykezelés minden ágában emelkedett a szükséglet.

A *templomok* és kultuszügyek budgetje 24,205 koronával igényel többet; az *oktatási* ügyek 42,756.68 koronával nagyobb összegben vannak előirányozva (ami a tanszemélyzetnek e lapokban ismertetett új fizetési szabályzatával függ össze); a *kórházak* költségvetése 41,620 korona emelkedést mutat. A szegények gyámolítására rendelt szükségleteknél van ugyan egy 50,000 koronás csökkenés, de ez csak látszólagos, mert az elmúlt évi költségvetésben úgy a szükségleti, mint a fedezeti tételek között szerepelt ama 50,000 korona, mely néhai Rothschild Albert báró jóvoltából jutott hitközségünk szegényeinek. Ez a tétel természetesen elmaradt a folyó évben, ennek ellenében azonban a hitközség saját budgetje terhére 10,000 koronával dotálta jobban a segélyezési ügyet.

Rabbinátus, közp. iroda, nyugdíjpótlékok, kamatok és különféle szükségletek összevonva 32,965.52 korona többletköltséget okoznak. A hitközség rendes szükséglete tehát a fenti számok összesítése szerint: 151,547.20 koronával gyarapodott. Ez összegben még nem foglaltatnak benn amá kiadások, melyek ugyan elkerülhetetlenül szükségesek, de a rendes ügykezelés keretén *kívül* esnek. Így elsősorban gondoskodni kellett az 1910. évről fenmaradt, eddig még nem pótoltt 54,353.99 koronás kezelési hiány fedezéséről. A hitközség lokális feladatain túlterjed ugyan, de kétségtelenül dicséretes elhatározásra vall ama 10,000 koronás tétel, melyet a kecskeméti földrengés által megrongált templom céljára állított be a pesti hitközség költségvetésébe. Végül pedig a jövő veti előre árnyékát ama 100,000 koronás tétel előirányzásában, melyet a Ferenc-József-városi imaház építésére, illetőleg ezen építkezés megkezdésére szánt az 1912. évi költségvetés. Ily módon az 1912. évben a költségvetési előirányzat 315,901.19 koronával emelkedik, mely többlet az elmúlt évi 2.226,767.96 korona szükségleti összeggel együtt, 2.542,669.15 *koronában* adja a pesti izr. hitközség 1912. évi szükséglet előirányzatának *végösszegét*.

Természetes, hogy a szükségletek megállapítása alkalmával a hitközség egy percig sem tévesztette el szem elől a fedezetnek 1912. évre várható kialakulását. Gondolnia kellett arra, hogy mekkora

bevételi összegre számíthat a hitközség legfontosabb jövedelmi forrásából, a kultuszjárulékból. Egyrészt az elmúlt évben eszközölt adószabályozási mivelet tényleges eredményei, másrészt az adózók számára szorgos növelése nyújtja azt a biztató kilátást arra, hogy a kultuszjárulékból eredő bevételek a folyó évben 250,000 koronával nagyobb összegben irányozhatók elő. De a hitközség egyéb bevételi forrásai, ilyenek az esketési díjakból eredő jövedelmek, a pótimaházak imaszékbérleti díja, a kórházak ápolási díjbevételei és a husvétii liszt jövedelme az elmúlt évben tényleges eredményei szerint olyan kedvezőek voltak, hogy azoknak együttesen 72,482 koronával magasabb összegben való előirányzása teljesen reális alapon nyugszik. Lehetséges volt tehát az összes bevételeket 322,482 koronával magasabb összegben előirányozni, mely összeg az elmúlt évben előirányzott 2.221,039.30 korona fedezeti előirányzattal együtt 2.543,521.30 koronában a hitközség összes várható bevételeit fejezi ki. Ez az összeg teljesen fedezi a hitközség kiadási szükségleteit, sőt azt összecszerüleg 852.15 koronával felül is mulja.

Ha szabad a hitközségi ügykezelés eddigi módjából bizonyos szabályszerűséget megállapítva, abból a jövőre vonatkozó következtetést vonni, biztosra vehetjük, hogy az 1912. év kezelése nem fog kellemtelen csalódásokat okozni. Módunkban áll ezekre visszamenőleg megállapítani, hogy a hitközség költségvetéseit a tényleges eredmények sohasem hazudtolták meg, sőt ellenkezőleg, a legtöbb esetben a költségvetések szigorú reális volta éppen a zárszámadások kedvezőbb alakulásában nyert cáfolhatatlan megerősítést. Reméljük, hogy az 1912. év sem fog ezen szabály alól kivételt tenni.

Döntés a kassai kongresszusi és status quo hitközségek közt fenálló perben.

A „Hitk. Szemle“ 1911. év 11. számában adtunk hírt arról a perről, amely a kassai kongresszusi és a kassai stat. quo hitközségek közt folyt a közigazgatási hatóságok előtt. Ugyanis a stat. quo hitközség, mely a kongresszusival kötött szerződés alapján vele egyesült, de úgy, hogy az önállóság némely attributumait megtartotta, attól fogva, hogy a kongresszusi hitközség a templomában orgonát állíttatott, teljes önállóságát akarta visszanyerni és a kongresszusi hitközséggel fennállott szerződését felbontani. A kongresszusi hitközség ezt természetesen ellenezte és így járta meg a kérdés a közigazgatási hatóságokat, míg nemrég Zichy János miniszter rendeletével a kérdés jogerősen eldöntetett.

A miniszter mindenben a kongresszusi hitközség álláspontjára helyezkedett; nem ismeri el a stat. quo hitközség önállóságát, hanem csak imaegyesületnek ismeri el, mely az anyahitközséggel szerződéses viszonyban áll, az e szerződésből folyó differenciák pedig a szerződés értelmében a VI. községkerületi bíróság által döndők el.

E döntésnek itt közöljük elvi jelentőséggel bíró részeit, melyek a zsidó felekezet jogviszonyai majdani megírójának nem egy tekintetben érdekes anyagot szolgáltatnak :

„Addig tehát, míg az 1897. évi szerződésnek a statusquo fiókhitközség, helyesen imaegyesület részéről történt felmondásából keletkezett vitás kérdés a budapesti VI. községkerületi bíróság jogerős ítéletével el nem döntetett, nem lehet helye annak, hogy az eddig fennállott statusquo imaegyesület a szerződéstől eltérő, új jogalapra helyezkedjék, — még kevésbé lehet azonban helye annak, hogy a statusquo imaegyesület tagjai egy önálló, új anyahitközség megalakítását megkíséreljék.

Megjegyzem egyuttal, hogy az esetre, ha a budapesti VI. községkerületi bíróság az 1897. évi szerződésnek a statusquo ante imaegyesület részéről 1910. évi június hó 16-án történt felmondását jogerős ítélettel érvényesnek mondaná ki, akkor a statusquo ante imaegyesületekre nézve az 1911/1888. eln. sz. itteni körrendelet 3. §-a a) pontjának első bekezdésében foglaltak lennének irányadók s azon a címen, hogy az anyahitközség a saját templomában orgonát állíttatott, nem igényelheti az imaegyesület a hivatkozott körrendelet 3. §-a a) pontjának második bekezdésében jelzett kedvezményes elbánást, — mert az imaegyesület már 1888. év óta fennáll s e szerint imaegyesületi minőségben való különállásának oka nem lehet az, hogy az anyahitközség a kebelében fennálló istentiszteleti berendezésnek átalakítását vitte keresztül és annak is kevésbé lehet ez a különállás oka, — mert az anyahitközség az orgonát nem abban a templomban állíttatta, melyet a statusquo imaegyesület tagjai használnak.

Végül, ami az önálló anyahitközséggé való szervezkedés kérdését illeti, — megjegyzem, hogy a többször hivatkozott 1911/1888. eln. számú körrendeletnek a statusquo ante alapon szervezkedő hitközségekről szóló intézkedései helyesen csakis úgy értelmeztetik hogy azok csak az 1888-ban már életben volt s önállóságukat megtartó hitközségeknek statusquo ante alapon való szervezkedésére vonatkoznak, de nem adnak módot arra is, hogy egy később megalakuló, vagy önállósuló hitközség az 1911/1888. eln. számú kör-

rendelet kibocsátásakor már fennállott hitközségek előbbi statusának fentartására biztosított jogot igénybe vehesse s a meglevő szervezetek keretein kívül alakulhasson meg.

Ehhez képest tehát nem vagyok hajlandó megengedni, hogy Kassán, ahol már van egy kongresszusi alapon szervezett és egy orthodox alapon szervezett anyahitközség, — ahol tehát minden egyes izraelita megtalálhatja azokat az intézményeket és azt az istentiszteleti berendezést, mely vallási meggyőződésének megfelel, a fennálló két szervezet keretein kívül még egy harmadik anyahitközség is alakuljon.“

Reflexiók.

Irja: **Kritikus.**

Brissont, a most elhunyt francia államférfiut nemes liberális gondolkodásáért felekezeti sajtónk meleg szeretettel parentálta el. Dicsőségteljes pályájának fénypontját képezte, hogy erős igazságérzetének kényszerítő hatalma alatt, meg volt benne a merészség, szembeszállni a közvéleménnyel. Igaz, vakmerőséggel határos elszántság kellett a Dreyfus-ügyben kialakult közvéleményt auctoritásnak el *nem* ismerni, azonban előítéletektől ment erős meggyőződése, szintiszta liberalizmusa, képessé tette az igazságtalanság ellen sikra szállni.

Mikor most szeretettel állítunk emléket a dicső férfiúnak, helyén való volna megkérdezni önmagunktól, vajjon képesek vagyunk-e mi is a liberális gondolkodás ezen magaslatára emelkedni? Nem leszünk-e türelmetlenek, kiméletlenek másokkal szemben, midőn a vezérpálca néha ideig-óráig a mi kezünkbe téved? Elég kiforrott, kellőleg edzett-e liberálizmusunk ahhoz, hogy a mieinktől eltérő, esetleg ellentétes véleményeket és álláspontokat képesek volnánk respektálni? Nem akarjuk-e felnégyelni azt, ki bármily becsületes meggyőződéstől vezérelve, az általunk kisajátított közvéleménnyel ellenkezni merészel?

Emléket Brissonnak, a nagy, a dicső liberális férfiúnak, mert mi egész őszintén szeretjük, ha mások liberálisak . . .

Egyesületi ügyek.

Egyesületünk fejlődése. Egyesületünk, mely az izr. hitközségi tisztviselők tömörítését tűzte ki célul, hogy az erők egyesítésével a tisztviselői kar erkölcsi és anyagi érdekeit minél jobban előmozdítsa, lassu, de állandó fejlődésnek örvend. A fejlődés tempója ugyan nem olyan, amilyennek az ügy érdekében kívánnók, hisz abban a sok fontos kérdésben, melyek megoldásra várnak, nyomatékka csak akkor

léphetünk fel, ha a tisztviselők nagy zömének támogatását bírjuk, de azért reménynyel tekinthetünk a jövő elé, mely biztosan meg fogja hozni azt az érdeklődést, melyre az Egylet joggal számít. E reményünkben megerősít a *bácskai fiókkör* megalakulása is, mely bács megyei tagtársaink önzetlen buzgóságának köszönhető és mely követendő például szolgálhat más vidéki tagtársainknak is. Természetes, hogy melegen üdvözljük az új fiókkört és magas várakozásokkal tekintünk további munkássága iránt.

A következőkben adjuk a fiókkör megalakulásáról szóló jegyzőkönyvet, csekély elhagyásoktól eltekintve, teljes szövegében, amely arról is tesz tanúságot, hogy mily méltó formák és mily előkelő hang uralkodott az értekezleten. Hisszük, hogy a bács megyei példa mihamar követőkre fog találni.

Jegyzőkönyv

felvétellett Eckstein Jakab (Óbecse) és társai nevében Szabadkára 1912. febr. 26-ára egybehívott bács megyei kántorok és metszők értekezletén.

Megjelentek: Eckstein Jakab (Óbecse), Berger Salamon (Baja), Abramovics Gyula (Szabadka), Berger Lipót (Szabadka), Stift Ármin (Szabadka), Weisz Mór (Szabadka), Taub Mór (Szabadka), Lupa Jakab (Ada), Weisz Mór (Ujverbász), Ackermann Sámuel (Uj-Soové), Bokor Sámuel (Kishegyes), Breuer Miksa (Temesvár), Kaczaf Gyula (Topolya), Blumenberg Hermann (Magyarkanizsa), Rosenzweig Miksa (Zombor), Trilling Lázár (Körmend), Hoffmann Samu (Bajsa), Birnbaum Mózes (Pétróc), Meisels Simon (Jánoshalma), Schwartz Simon (Ószivác), Gelbmann Izráel (Törökkanizsa), Mezei I. Bernát (Bajmok), Fischer Sámuel (Szabadka), Grosz Sándor (Mélykut), Neuhaus Emánuel (Csurog), Knacker József (Nemesmilitics), Grosz Jakab (Katymár), Trieger Áron (Bácsmadaras) rabbi helyettesek, kántorok és metszők, továbbá dr. Singer Bernát szabadkai főrabbi és Fürst Béla szabadkai hittanár, mint vendégek. Összesen 30-an.

Távollétüket kimentették és az értekezlet határozataihoz való csatlakozásukat bejelentették: Klein József (Péterrève), Krausz Ábrahám (Zenta), Vitriol József (Titok), Katz Dávid (Zsablya), Deutsch Nahum (Baracska), Grünwald Juda (Palánka), Krausz Mór (B.-A.-Falva), Weisz N. (Apatin), Lieber Lajos (Törökbecse) és Weinstein I. a Haschachar szerkesztője (Kolozsvar). — Eckstein Jakab (Óbecse), mint az értekezlet egybehívója, üdvözlí a megjelenteket, külön kiemelve dr. Singer Bernát szabadkai főrabbit, mint a kántorok és metszők igaz barátját, aki ebbeli nemeslelkű gondolkodásának már számtalanszor tanujelét adta, de különösen a VII. községkerület fegyelmi bíróságának

legutóbbi ülése alkalmával, az ismert Fischer Sámuel gombosi kántor ügyében. Elmondja továbbá, hogy az értekezlet egybehívására őt a vidéken élő kántorok és metszők bizonytalan és sanyaru helyzete készítette. Többszörös örömének ad kifejezést, hogy sanyaru helyzetük dacára, már az első meghívóra meghozták az áldozatot és ily szép számban jelentek meg. Ebből szóló azt látja, hogy a kántorok és metszők végre annak tudatára ébredtek, hogy helyzetük javításáért tenni kell valamit.

Ajánlja, hogy a gyűlés elnökéül *Berger* Salamon bajai főkántort és jegyzőéül *Fürst* Béla szabadkai hittantanárt válasszák meg.

Egyhangulag megtörtént.

Berger Salamon elfogadja az elnöki széket, köszönetet mond megválasztásáért és megnyitottnak nyilvánítja az értekezletet.

Neuhaus Emánuel (Csurog) bibliai és talmudi idézetekkel telített beszédében ismételtén ecseteli dr. Singer Bernát szabadkai főrabbinak a kántorok és metszők iránt számos esetben tanusított jóindulatát és ajánlja, hogy érdemeit jegyzőkönyvben örökítse meg az értekezlet.

Dr. *Singer* Bernát emelkedik szólásra. Köszöni a meleg üdvözlést, melyet meg nem érdemeltnek mond. Fischer esetében ő csak igazságos bíró volt, de nem a jóra hajló elfogult. Ha Fischernek nincsen igaza, ő bizony, bármennyire tiszteli és becsüli személyét, a gombosi hitközséget még sem ítélte volna el. Az ő álláspontja ebben a kérdésben az, hogy a kántor és metsző nem tekinthető kereskedelmi alkalmazottnak, akit hat, vagy több heti felmondás után bármily ok nélkül elbocsáthat a hitközség. A kántor vagy metsző valamelyes jogállást tölt be, ennél fogva bizonyos időre sikeres működése után véglegesítettnek minősítendő, aki csupán fegyelmi uton mozgatható el. Ujból köszöni a meleg üdvözlést s jóindulatáról biztosítja az értekezletet.

Az értekezlet egyhangulag elfogadja *Neuhaus* Emánuel indítványát, amely szerint dr. *Singer* érdemeit jegyzőkönyvbe iktatni elrendelte.

Berger Salamon elnök ismerteti ezután azokat a mozgalmakat, amelyeket már eddig a kántorok és metszők érdekében indítottak. Beszél dr. *Weiszbürg*, a *Haschachar* és *Agudath Hasobechim* munkaságáról. Szerinte nagy baj, hogy az erők így szélforgácsolódva a tétlenségre kárhoztatják magukat. Az a meggyőződése, hogy csak egy egyesület lehet az országban, amely minden árnyalatu és pártu kántort és metszőt magában egyesít, mert valamennyiüknek közös a sorsa és csak így egyesült erővel vivhatnak ki valamit. Reméli, hogy a mai értekezletnek sincsen más célja, minthogy a bácsmegyei fiókkört léte-

sitse és az Izraelita Hitközségi Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesületéhez való csatlakozását kimondja.

Eckstein Jakab (Óbecse) szintén ily értelemben szólal fel.

Elnök erre felteszi a kérdést:

1. Megalakítsák-e a bács megyei kántorok és metszők körét.

Az értekezlet egyhangulag igennel felelt.

2. Ez a kör mint fiókkör szerepeljen-e és csatlakozzék-e az Izraelita Hitközségi Tisztviselők és Alkalmazottak Orsz. Egyesületéhez?

Egyhangulag igen.

Elnök erre felszólítja az értekezlet tagjait, hogy a belépési nyilatkozatot írják alá.

A jelenlévők, a vendégek kivételével, valamennyien aláírják.

Rosenzweig Miksa (Zombor) javasolja, hogy a fiókkör költségeihez a tagok külön 2 (kettő) korona évi díjat fizessenek.

Elnök felteszi a kérdést, amire az értekezlet *Rosenzweig* Miksa indítványát egyhangulag elfogadja.

Neuhaus Emánuel (Csurog) indítványozza:

a) a mai értekezlet indítson mozgalmat a kántorok és metszők véglegesítése ügyében, támaszkodva a Sulchan-Aruch erre vonatkozó rendelkezéseire;

b) abba a községbe, amely ok nélkül elbocsájtotta metszőjét, senki sem pályázzon;

c) ha a hitközség és kántora között viszály van, olyan beth-din küldessék ki, amelynek kántor vagy metsző tagja is van.

Az értekezlet e pontokat magáévá teszi, minthogy azonban ezek fölött végérvényesen nem dönthet, felterjeszti azokat a központhoz fogatosítottatás végett.

Elnök indítványozza, hogy dr. Weiszburg Gyulát, a budapesti izr. hitközség főtitkárát, mint az országos egyesület elnökét, táviratban üdvözlje az értekezlet.

Fischer Sámuel és *Eckstein* Jakab ajánlják, hogy Haschacharnak az értekezlethez írt levelét olvassák fel s munkálkodásáért neki is fejezze ki elismerését az értekezlet.

Az értekezlet felolvastatja a Haschachar levelét és elrendeli, hogy az elnök az értekezlet nevében táviratilag üdvözlje dr. Weiszburg Gyula elnököt és *Weinstein* Ignácot, a Haschachar szerkesztőjét.

Stift Ármin (Szabadka) javasolja, hogy az értekezlet dr. Klein Adolfot, a szabadkai izr. hitközség elnökét küldöttségileg keresse fel abból az alkalomból, hogy a zsidó egységes autonomia kivívása érde-

kében országos mozgalmat indított és kérje meg arra, hogy illetékes helyen az ő ügyüket is támogassa.

Az értekezlet Stift Ármin javaslatát egyhangulag elfogadja és a küldöttségbe Berger Salamont, Eckstein Jakabot, Stift Ármint, Neuhaus Emánuel, Mezei Bernátot, Meisels Simont, Trieger Áront és Birnbaum Mózeszt választják. A küldöttség szónoka Berger Salamon.

Elnök ajánlja, hogy a szabadkai hitközségnek a teremért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak.

Egyhangulag elfogadtatik.

Fischer Sámuel indítványozza, hogy dr. Milkó Izidort, a VII. községkerület fegyelmi bíróságának elnökét az értekezlet szintén küldöttségileg keresse fel és a neki eddig példátlanul álló igazságszolgáltatásért hálás köszönetet mondjon.

Az értekezlet *Fürst* Béla jegyző felvilágosító szavai után ki mondja, hogy dr. Milkót, mint bírót, nem keresheti fel, hanem biztosítja őt ragaszkodásáról és hálájáról s erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

Elnök felszólítja az értekezletet, hogy a tisztikart alakítsa meg, mire egyhangulag megválasztották *Berger* Salamon bajai főkántort elnökül, *Abramovics* Gyula szabadkai főkántort alelnökül, *Berger* Lipót szabadkai kántort pénztárnokul, *Eckstein* Jakab óbecsei rabbi helyettes ellenőrül és *Fürst* Béla szabadkai hittanárt jegyzőül.

Elnök ajánlja, hogy a fiókkör minden évben tartson gyűlést és a következőt 1913-ban Zentán.

Egyhangulag elfogadtatik.

A tárgysor kimerítettett, elnök az értekezletet bezárja.

Fürst Béla,
jegyző.

Berger Salamon,
elnök.

Hitelesítették :

Stift Ármin.

Berger Lipót.

Különfélék.

A „Hitközségi Szemle“ szerkesztőségének és kiadóhivatalának címe ezentúl: VI., Bulyovszky-utca 25.

A pesti izr. hitközség választmányi ülése. A pesti izr. hitközség választmánya folyó hó 25-ikén ülést tartott *Adler* Lajos elnökhelyettes elnöklete alatt, melyen a május 5-ikén tartandó közgyűlés elé terjesztendő ügyek tárgyalattak. A napirend első tárgyát a múlt évi zárszámadás és az előljáróság jelentése a múlt év kezeléséről képezte. A választmány ezeket egyhangulag tudomásul vette. A jelentés méltánylásával kapcsolatban dr. *Bródy* Samu az előljáróság figyelmét arra

a körülményre hívta fel, hogy a fővárosi zsidó lakosság területi eloszlása folyton változik és a budai részek, különösen a Tabán kiépülésével a jelenleg Pesten lakozó zsidók tetemes része is Budára fog költözni. A hitközség stabilitása érdekében állna tehát, ha a főváros területén jelenleg fennálló külön hitközségek egyesítették. Elismeréssel adózik az előjáróság munkásságának, különösen a hitközség pénzügyeinek rendezése körül s azt a köszönetet, mellyel a jelentés *Ehrlich* G. Gusztáv pénztári előjárónak és az adókievítő bizottságoknak adózik, az egész előjáróságra kiterjesztendőnek véli. *Ehrlich* előjáró, valamint az elnök feleletükben arra mutattak rá, hogy a fővárosi hitközségek egyesítésének terve már előbb is felmerült és a megválasztandó új elnök teendőihez fog tartozni ez a kérdés is megoldásra vinni vagy előkészíteni. Ezek után a választmány úgy a jelentést, mint a zárszámadást elfogadta, valamint a f. évi költségvetést is, melyhez *Ehrlich* szolgáltatott felvilágosító adatokat. Bemutatásra kerültek aztán a közgyűlés elé terjesztendő határozatok, melyek a dr. *Kohn* Sámuel főrabbi 70. évi születésnapja megörökítése céljából nevére rendelt 10,000 K-ás alapítványra, a múlt évi felesleg és az 1910. évi hiány elszámolására és a hitközség kórházában teendő nagyobb beruházásokra vonatkoznak, mire a választmányi ülés, a befolyt adományok és a végbement bekebelezések lajstromának tudomásul vétele után, befejezést nyert.

Fontos praecedens a hitközségi tisztviselők véglegessége tárgyában. Öröndetes módon egyre szaporodnak az ítéletek és kijelentések, melyek szerint a hitközségek tisztviselői, ha a megállapított próbaidő után állásaikban megtartattak, véglegesítetteknek tekintendők még akkor is, ha a hitközség a választást évről-évre megújította. A f. évi februári számunkban volt alkalmunk a VII. községkerület bíróságának ítéletét közölni egy esetben, melyben kimondotta, hogy „az eddigi joggyakorlatból megállapítottnak tekinthető, hogy ha a határozott idő tartamára kötött szerződés, az időtartam lejártá előtt hallgatóság meghosszabbított, úgy az alkalmazott alkalmaztatása véglegesnek tekintendő“, most pedig egy orth. választott bíróság döntése fekszik előttünk, mely a kiskunhalasi orthodox hitközség metsző-kántorának panaszára megállapította, hogy „az, hogy a hitközség kántor-metszőjét eleinte egy bizonyos próbaidőre alkalmazta, kétségtelenül jogos alapon történt, de mikor ez a tisztviselő a próbaidőt eredményesen leszolgált és a hitközségnek elbocsátára semmi oka sem volt, akkor az évről-évre való alkalmazáshoz . . . semmi jogalap nem volt . . . Egy olyan tisztviselőt rendszeresen megindított és fegyelmi eljárás nélkül sem

felfüggeszteni, sem önkényesen elbocsátani nem lehet. Ezt ugy a zsidó vallástörvények, mint az állami törvények és a gyakorlat is egyaránt tiltják. Egy ily tisztviselőt akkor sem lehet elbocsátani, ha helyzetének kényszerítő hatása alatt ily nyilatkozatot alá is ír, mert az olyan irat a törvény előtt érvénytelen, mint minden olyan reverzális, mely a térvénnyel és joggyakorlattal ellenkezik.“

E döntés annál nagyobb jelentőségű, mert épen az orth. hitközségek voltak azok, melyek ellen tisztviselőik önkényes elbocsátása miatt oly gyakori volt a panasz. E döntés pedig, ha kötelező erővel csakis a konkrét esetben bír is, mégis remélhető, hogy más hasonló esetekben is irányadó lesz és így az orth. tisztviselőknek igazságot fog szolgáltatni és jogi helyzetük megerősítéséhez nagyban hozzá fog járulni. Magával az esettel bővebben nem foglalkozunk, csak azt sajnáljuk, hogy az egész ügy kiindulási pontját képező kérdés: szabad-e kántornak mellékfoglalkozást folytatni, esetleg milyet, megoldást nem nyert, pedig ez a kérdés a gyakorlatban nem egyszer felmerül, anélkül, hogy erre nézve illetékes oldalról elvi kijelentés léteznék.

Orthodoxok világegyesülete. Az orthodoxok világegyesület megalkotásán fáradoznak, a közös hitbeli érdekek támogatása céljából. A mozgalom élén németek állanak. A német orthodoxok egyik legismertebb alakja a magyar származású dr. *Breuer* Frankfurt am Main-i rabbi nemrég a magyar orthodoxia vezérével is tárgyalt az együlethez való csatlakozás ügyében, aki a kérdést a központi bizottság elé szándékozik terjeszteni.

A bécsi hitközség zárszámadása. A bécsi hitközség képviselőinek egyik utóbbi napokban tartott ülésén mutatták be az 1911. évi zárszámadást. E szerint 3,263,000 K bevétellel szemben 3,238,000 K kiadás állt, úgy, hogy a fölösleg 25,000 K-át tesz az előirányzott 257,000 K hiánnyal szemben, tehát a zárszámadás a költségvetéshez képest 283,000 K javulást mutat. De e nagyarányu javulás csak látszólagos, tényleg a javulás sokkal kisebb és csak a temetőkezelés 94,000 K, kultuszadó 34,000 K és a kórházi ápolási díjnak 34,000 K-nyi többletbevételéből áll. A zárszámadás előadója arról a két nagyarányu alapítványról is megemlékezett, mely a hitközségnek az utolsó hetekben gyermekkorház építése javára jutott, t. i. a lov. *Guttmann* Dávid 3,000,000 K-ás és *Spitzberger* Józsefnek 2½ millió koronás alapítványa, amelyek folytán a bécsi hitközség a gyermekkorház építéséhez szükséges tanulmányokat már meg is kezdette.

Ugyan ebben a gyűlésben ment határozattá, hogy hitközségi.

választási jogát nem veszti el az, ki kultuszadójával hátralékban van, és indítvány tétetett, hogy a kultuszadó minimuma 20 K-ról 10 K-ra szállíttassék le és hogy a kultuszadó kivetés alapját a hivek által bemutatandó állami jövedelmi adó (Personaleinkommensteuer) kivetése képezze.

A „Koser“ feliratok Berlinben. A pesti izr. hitközség előjáróságának befejezéshez közeledő akciójához, mely a „koser“ jelzések eltávolítását célozza mindenütt, hol e jelzés az igazságnak meg nem felel, érdekes párhuzamot szolgáltat a berlini hitközség képviseletének gyűlésén tett e tárgybeli jelentés, mely kifejti, hogy cégek részéről, melyek az üzleti világban tekintélynek örvendnek, melyekről fel sem tételenék, hogy a közönség jóhiszeműségével visszaélnek, a koserhus dolgában súlyos visszaélések követtetnek el. De minthogy ezek a rabbináus felügyelete alatt álló és súlyos feltételek között dolgozó koserhusárkereskedőket súlyosan károsítják, a felügyelet alatt álló „Koserhuskereskedők Egyesülete“ alakult meg. Ez a gyanús üzletektől árut szerzett be, amely hivatalosan megvizsgáltatott. A hites szakértő megállapította, hogy az áruban sok esetben sertéshus és disznózsir lett feldolgozva. Az egyesület azért elhatározta, hogy tisztességtelen verseny és csalás címén büntető eljárást indítat az illető cégek ellen és a hitközség támogatását kérte ez ügyben. A képviselet erre a per viteléhez anyagi hozzájárulást nyújtott; a további teendők tekintetében akkor fog határozni, ha az egylet panasza folytán az illetők el fognak ítéltetni.

A „Hilfsverein der Deutschen Juden“ működése. A német zsidók által alapított és fenntartott nagy segélyegylet, mely 25,000 tagot számlál, a minap tartotta közgyűlését, melyen egyuttal az Egylet 10 évi működéséről is beszámoltak. Valóban a legnagyobb mértékű elismerést érdemli az egylet, mely munkásságával majdnem az Alliance Israelite-el vetekedik, sőt abban a tekintetben még felül is mulja, hogy működése szorosabb összefüggésben áll a zsidó néplélekkel, mint az Allianceé.

A Hilfsverein tevékenysége kiterjed Galiciára, Romániára, Orosz- és Törökországra és nagy eredményeket mutat fel különösen a Keleten és legfőképp Palesztinában. Európában különös figyelemben a zsidók kivándorlásának ügyét részesíti, itt pedig, mint ismeretes, első helyen az orosz zsidók állnak. Oroszországból ugyanis 1911-ben több mint 100,000 zsidó vándorolt ki, ezek 70%-a Amerikába. Ez utóbbiaknak több mint fele Németországon veszi útját és a Hilfsverein ezeket segélyben és tanácsban részesíti. Maga ez a tevékenység 350,000 K-át vett a múlt évben igénybe.

A jövőt készíti elő a Hilfsverein tevékenysége a Keleten, iskolák alapításával. A Hilfsverein itt egészen rendszeresen jár el. Gyermekekkel kezd, folytatja elemi és továbbképző iskolákkal, egész a tanítóképzőig, legujabban pedig a haifai technikummal fejezi be. *A tannyelv ezekben az iskolákban, legalább a palesztinaiakban, héber.*

Az egylet pénzügyi viszonyai nem a legfényesebbek, amennyiben tavaly 500,000 márka kiadással csak 335,000 márka bevétel állott szemben, de az egyletnek oly támogatói vannak, hogy az nem igen okoz neki nagy gondot. Így a legutolsó közgyűlésen is az elnök dr. Simon James 100,000 m., egy moszkvai igazgató 50,000 m. és egy harmadik ur 25,000 m. alapítványt tett. A Hilfsverein a zsidó kultúra terjesztése körül még nagyokra van hivatva.

Az angol főrabbi választása. A londoni Chief-rabbi székének betöltése körüli nehézségek még mindig nem szűntek meg. Ott is szemben áll a modernebb irány az orthodoxszal és a kétféle irány kiegyeztetése még eddig nem sikerült, egyáltalán kérdéses, hogy sikerülhet-e.

Nemrég „a hagyományos zsidóságot pártoló egyesület Angliában” tagjai a Chief-rabbi választását előkészítő bizottság előtt küldöttségileg jelentek meg és kifejezték, hogy „nincsen helye egy főrabbinak, ki egyházi feje legyen az összes Nagy-Britanniában élő rabbiknak. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy mindenütt, hol egy főrabbi létezett, az orthodox zsidóság megszűnt. Kivánják, hogy a vidéki rabbiknak teljes joguk legyen a helybeli egyházi ügyeket elintézni. Teljesen helytelenitenek egy főrabbi választását, de a béke kedvéért ellenzésüket visszatartják, ha a megválasztandó főrabbi nagy jámborságu, szigoru orthodoxiájú férfi lesz, a Sulchan Aruch szigoru betartója és nagy talmudista. A főrabbi, különösen a sechita tekintetében nem avatkozhat a helyi rabbi ügyeibe, a metszőket a helyi rabbik vizsgálják és képe-sítsék, a főrabbi erősítse meg csupán.”

A bizottság elnöke azon reményének adott kifejezést, hogy sikerül olyan főrabbit választani, ki úgy az East (a bevándorolt orthodox) mint a West (a modernek) igényeit lesz képes kielégíteni. Mindenesetre szükséges azonban, hogy a megválasztandó felvilágo-sodott és társadalmi állással bíró egyén legyen, ki a közösséget nem-zeti és szociális tekintetben is képviselhesse stb. A bizottság különben több-pontban foglalta össze kíváncsalmait a megválasztandó rabbival szemben. Valóban érdeklődéssel tekinthetünk Anglia felé, megtalálják-e azt, kit keresnek.

Orosz igazság. Az orosz kormány és társadalom törekvése a zsidóknak a megélhetést lehetetlenné tenni, mind újabb tereken folytatja működését. Most legutóbb a jogi élet terén próbálkoznak és félő, hogy sikerrel. Eddig ugyanis minden jogvégezett önmagától lett ügyvédjelölt, most egy kievi kerületi gyűlésen azt a határozatot hozták, hogy ezentul az összes ügyvédjelölteknek csak 10 %-a legyen a jelöltek lajstromába felvehető. Ugyancsak elhatározták, hogy azok az ügyvédjelöltek, kik 7 év alatt nem lettek ügyvédek, egyszerűen töröltessenek. Csakhogy ahhoz, hogy ügyvédek legyenek, az igazságügyminiszter jóváhagyása szükséges és zsidó azt nem egy könnyen nyeri meg. Ilyen az orosz *igazságügy*.

Siketnéma növendékek felvétele. Az izr. siketnémák orsz. intézetében a jelen iskolaév végén több megüresedett alapítványi hely kerül betöltésre 7—10 éves koru szegény siketnémák részére. Még pedig: az intézeti alapból fentartott alapítványi helyek közül hat, az orsz. izr. iskolaalapból négy, a székesfővárosiból, a Deutsch Jakab, megyeri Krausz Lajos és a hatvani Deutsch-féle alapból egy-egy; továbbá több kedvezményes és fizetéses hely. Az orsz. izr. iskolaalap helyeiért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, a székesfővárosiért — melyre csakis budapesti illetőségű keresztény gyermek pályázhat — Budapest székesfőváros tanácsához kell folyamodni. A többi alapítványi helyekre a kérvények az intézet igazgatóságához, VII., Bethlen-tér 2. nyújtandók be május 15-éig. Mellék-lendők: születési, himlőoltási, szülők vagyoni állapotát igazoló hatósági és tisztli orvosi bizonyítvány, mely utóbbira az űrlapot az intézet igazgatósága megküldi a folyamodóknak. Minden egyéb felvilágosítással szívesen szolgál az intézet igazgatósága.

Irodalom.

Az „Izr. Magyar Irodalmi Társulat Évkönyve 1912-re.”
Szerkeszti: *Bánóczy József*.

Patai József: Héber költők. II. kötet. (Franklin 1912.)

Ez a két vaskos kötet, amellyel az IMIT ezidén a magyar zsidó irodalmat gazdagította, méltán sorakozik a társulat előbbi kiadványaihoz. Az Évkönyv legnagyobb részét az irodalmi munkálatok foglalják el, amelyekben neves tudósok és írók értekeznek a tudomány és szépirodalom köréből. Maga a szépirodalom ezidén kissé mostoha elbánásban részesült. Mindössze Feleki Sándor és Gedő Lipótnak egy-

egy verse képviseli a költészetet, amihez még Ivánfi Jenőnek: „a Konstanci zsidó” fordítása, illetőleg ismertetése járul.

Annál több a tudományos és közérdekű dolgozat. *Kecskeméti* Lipótnak: Lőw Lipótról, a szegedi emlékünnepen elmondott emlékbeszéde kezd meg a sort. Nagy hatással lehetett a hallgatóságra ez a rapszódikus beszéd, amely Lőw Lipótot, mint rabbit, tudóst és magyar hazafit jellemzi rövid vonásokban, de olvasva, sok helyen majdnem érthetatlenné válik sajátságosan tömör stílusa miatt. A szónoklat a fülön és nem a szemem keresztül hathat igazában. Ezt követi *Kiss* Arnoldnak a héber költészet szelleméről irt elmélgedése, amelyben a szentírás és midras költészetét méltatja, néhány műfordítás kíséretében, tőle megszokott lelkesedéssel és nem ismeretlen szempontokból.

Komáromi Sándor az Egyenlőség zajos jubileumának utolsó akkordjait zengi el és bár ő maga mondja, hogy „páratlan hivalkodásnak látszhatnék, ha a magyar zsidóság negyedszázados közelmúltja szellemi életének minden jelenségét és küzdelmeinek eredményét a jubiláló lap számára foglalnám le. Ily izléstelenség elkövetése eszembe sem jut“, de a panegirikust elolvasva, mégis csak azt látjuk, hogy nagy buzgóságában és bajtársi hűségében e hibába esett. Ez a hang nem illik az Imithez.

Vajda Béla: Az usai határozatok és a kereszténység című értekezésében érdekes magyarázatot ad a Barkochba-féle lázadás után a galileabeli Usában megtartott sinodus által hozott határozatok keletkezéséhez.

Heller Bernát a zsidó középiskolákat ismerteti. Csak néhányát ragad ki közülük, u. m. a vágujhelyi reáliskolát, a rabbiképző gimnáziumi tanfolyamát, a külföldiek közül: a jaffai héber gimnáziumot és a frankfurti philanthropint. A jaffai iskolának, mint a maga nemében egyedül álló intézménynek, érdemes lett volna keletkezésének történetét ismertetni, míg a frankfurtinál a részletes tanterv érdekelt volna.

Sebestyén Károly hangulatos, szép előadást közöl: Shylok és Nathan alakjairól, továbbá Donnay, Bernstein és Csirikov zsidótárgyu drámáiról: „Zsidó típusok a drámában” cím alatt.

Pollák Miksa: Arany János halálának harmincadik évfordulója alkalmából nagy gonddal kutat a költő műveiben a zsidóságról való fölfogása után.

Patai József a magyar zsidó költészetet jellemzi rövid, bevezető előadásában.

Mezey Sándor: Makai Emilről ír. Nagy szeretettel mélyed el a korán elhunyt poétának egyéniségébe és műveibe és szép jellemrajzot ad róla.

Venetianer Lajos: „Semiták-e a zsidók” című elmefuttatásban buzgólkodik annak bizonyításán, hogy a semiták tulajdonképpen hittiták, hogy tehát rokonságban vannak a mongolokkal és ezek révén a magyarokkal, amely föltevést, szerző szerint, az utóbbiaknak rokonszenve is bizonyítja.

Igen érdekes és tanulságos dolgozata van *Kohlbach Bertalannak* a „Tűz- és fényről.” A tűz teremtése, a tűz és fény a mithoszbán, a tűz és fény a theológiában, világítás a templomban, világítás a családban című fejezetekben igen becses zsidó néprajzi adatokat gyűjt össze.

Szabolcsi Lajos: Kiss József époszához ír bevezetést, *Leimdörfer* Dávid pedig Kayserling és Zadok Kahn adatai nyomán életrajzi vázlatot ad Sara Copia Sullamról, a 17. században élt velencei asszony-költőről.

Diamant Gyula hosszasan foglalkozik a zsidók történetével Horvátországban az egyenjogusításig.

A változatosan összeállított sorozatot *Mahler* Edének egy akadémiai felolvasása zárja be, amelyben az assuani és elephantinei arameus papyrus-okmányok történeti jelentőségéről értekezik.

Az Imit második tagsági járuléka a Patai József fordításában megjelent *Héber költők* II. kötete. Ha az első kötet közrebocsátásáért elismerés illette meg a társulatot, amiért a középkori zsidó költészetben járatlan magyar zsidó közönségnek élvezhető fordítást adott e remekművekről, akkor ezért a kötetért még nagyobb elismerés illeti azt. Mert arról a héber költészetről, amelyet ebben a kötetben bemutat, a legkevesebben tudnak valamit.

A measzfim száraz, lendületnélküli verselésével kezdi és eljut egész a jelenkor ismert költőgárdájáig. A maguk idejében népszerűségnek örvendő verselők műveiből — amelyek azonban mai szemmel nézve, értéktelen alkotások — csak egy-két szemelvényt ad, míg a modern oroszok héber költészetét bőven ismerteti. És ez igen hálás feladat. Az orosz uj-héber irodalom fejlődése nagyon érdekes fejezete a zsidó kultúra renaissancejének. A ghetto szelleme megtermékenyült és fölfrissült a modern eszméktől és a cionizmns törekvéseitől és költőket adott a nyomorral viaskodóknak, hogy érzelmeiket és vágyaikat az ő nyelvükön, a héber nyelven kifejezhessék. És míg Achad haam és Lilienblum azon vitakoztak, hogy irodalomnak és költészetnek nevezhető-e egyáltalában az, amit ifju kartársaik írnak, addig valóban

virágzásnak indult az ő utmutatásuk nyomán ez a költészet és oly gyümölcsöket termelt, amelyek méltán sorakozhatnak az európai költészet jeles termékei közé. Amiért Patai ezeket a magyar közönségnek bemutatta, azért külön dicséret illeti meg. Különösen Bialik és Csernichovszky vannak legszebb költeményeikkel képviselve. A fordítások meglehetősen sikerültek, bár az eredetivel való összehasonlításnál sok félreértésre adnak alkalmat. Minden bemutatott költőről rövid életrajzot is ad. Egy ilyen anthologia már a céljánál fogva sem lehet teljes és egészen a fordító ízlésétől és kedvétől függ, hogy kit tart érdemesnek az átültetésre, épen ezért fájjaljuk, hogy e szép gyűjteményből az orosz költőgárda egy korán elhunyt tehetséges tagja, M. Z. Mane hiányzik.

A fordítások elé hangulatos bevezetést irt a fordító. Rövid áttekintést nyújt a bemutatott költők életéről és műveikről és különösen a már említett két költőről, Bialik és Csernichovszkiról ad költői megértéssel irt jellemrajzot. Csak kettő hiányzik e tanulságos bevezetésből, az egyik: e költészet fejlődésének irodalmi háttere, a „chataasz neurim“ korszaka, a másik pedig a héber nyelv átalakulási processzusának a jellemzése, amely szorosan összefügg az ujhéber költészet fejlődésével. A bevezetés előtt az elmaradhatatlan előszó rögzíti meg a fordító érzelmeit.

Figyelő.

Dr. Goldberger Izidor: Zemplénavarmegyei zsidó családfők az 1811—12. évben és szereplésük a Napoleon elleni nemesi felkelésben. Sátoraljaujhely, 1912.

U. a.: A Sátoraljaujhelyi izr. szentegylet alapításának története és első alapszabályai (héber nyelven). Vác, 1912.

The Ohel Zedek Messenger. Editors dr. Isaac Wiernikovsky; D. Weissburg. Chicago, 1912.

Héber földmívelési szaklap Palesztinában. Jaffában f. é. március óta *Hachaklai* (a földmíves) címen egy héber nyelvű földmívelési szaklap jelenik meg, egyelőre havonként, később azonban hetilappá fog átalakulni. Szerkesztői két orosz agronomus.

Kunewalder pályadíj. Kivántatik Palesztina története a második templom elpusztulásától a jelenkorig, különös tekintettel zsidó lakosságára és a zsidó diaszporának hozzá való viszonyára.

Határidő 1914 június 1.

A pályadíj a Kunewalder-alapítványból 100 darab arany s a végrendelkező akaratához képest csak zsidó szerzőnek adatik ki. A munka népszerűen és úgy legyen megírva, hogy a felnőtt mindkét nemű izraelitáknak olvasmányul szolgálhasson s alkalmas legyen arra,

hogy a zsidó tudást terjeszsze s a felekezeti érzést fokozza. A díj csak önálló becsü műnek adatik ki.

A nyertes mű a szerző tulajdona, de ha egy éven belül ki nem adja, akkor a tulajdonjog a társulatra száll át, mely a munkát közzéteszi. Ez esetben művéből a szerző 100 példányt ingyen kap.

A jeligés levéllel ellátott, idegen kézzel írott pályamű a társulat elnökéhez, báró Hatvany József urhoz, V., Nádor-utca 3. sz. küldendő.

Halmos pályadíj. A magyar zsidóság társadalmi és kulturális jelentősége és az ellene irányuló áramlatok okai. Határidő 1912 szeptember 1.

A pályadíj Halmos Izor ur ajándékából 500 korona. A tanulmány adja elő a magyarországi zsidóknak a hazai kultúra különböző terein az emancipáció (1867) óta kifejtett munkásságát és mutasson rá e munkásság kapcsán keletkezett ellenséges áramlat kezdetére és fejlődésére.

A tanulmány terjedelme legfőlebb 4—5 nyomtatott iv lehet. A nyertes mű a szerző tulajdona, de ha egy éven belül ki nem adja, akkor a tulajdonjog a Társulatra száll, mely a tanulmányt közzé teheti. Ez esetben művéből a szerző 100 példányt ingyen kap. A jeligés levéllel ellátott, idegen kézzel írt pályamunka a társulat elnökéhez, báró Hatvany József urhoz, V., Nádor-u. 3. sz. küldendő.

„Unio“ élet- és gyermekbiztosító intézet mint szövetkezet (ezelőtt Első Leánykiházasító Egylet) Budapest, VI., Teréz-körut 40—42. Alapított 1863-ban. Folyó évi március havában 2.028.290 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.554.300 K értékű új biztosítási kötvény állíttatott ki. Biztosított összegek fejében 220.842 K 80 fillér fizettetett ki. 1912. január 1-től március 31-éig bezárólag 4028.990 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 5.018.100 K értékű új kötvény állíttatott ki. Biztosított összegek fejében a folyó évben 502.181 K 53 fillér és az intézet fennállása óta 18.760.222 K 04 fillér fizettetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermek-biztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

TÖRÖK A. és TÁRSA BANKHÁZ
részvénytársaság

**Vásároljunk osztálysorsjegyet a Török-palotában
Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám.**

Fiókok: VI., Teréz-körut 46, Telefon 24-27. V., Váci-körut 4, Telefon 11-58.

Távíratí cím: „Törökék“ Budapest.

Pesti izr. hitközség, Budapesten.

Hirdetmény.

A pesti izr. hitközség imaszékkezelési szabályzata a templomi ülések mult évi bérlőinek május hó 31-éig elővételi jogot biztosít.

Aki tehát a mult évben bérelt ülését ezidén is igénybe óhajtja venni, az a folyó évre szóló imaszék jegyét **május hó 31-ik napjáig** a hitközség számvivő hivatalában (VII., Sip-utca 12, I. em. 11. ajtó) a hivatalos órák alatt kiváltani, vagy annak bérletdíját hozzánk juttatni sziveskedjék, mely esetben a jegyet postán fogjuk b. címére elküldeni. A fent kitett határidőig ki nem váltott jegyek szabadon fognak bérbeadni.

Budapesten, 1911. május havában.

A pesti izr. hitközség titkári hivatala.

A pesti izr. hitközség előljáróságától.

Pályázat.

A pesti izr. hitközség **három polgári iskolai vallástanári állásra** pályázatot hirdet. Ez állások javadalma az 1—3. években évenként **2400 korona** törzsfizetés és **900 korona** lakbér, a 4—7. években **2880 kor.** törzsfizetés és **1000 korona** lakbér, a 8. évtől fogva **3600 korona** törzsfizetés és **1200 korona** lakbér, ezenkívül a 13. évtől fogva ötödéves korpótlék gyanánt **300 korona**. Minden tanár köteles óráin felül megbízható többletórakkal is, melyeknek száma azonban tíz órán felül nem terjedhet. E többletórák óradija évenként **110 kor.** A liturgiai gyakorlatok az elfoglaltság óraszámá szerint a rendes óradijakkal díjaztatnak. Ez állásokkal járó kötelezettség heti 20 órai vallásoktatás s közreműködés az ifjusági istentisztelet, valamint a vallásoktató testület közmunkáinak ügykörében.

Pályázhatnak doktori oklevéllel bíró, orsz. rabbiképzőt végzett okl. rabbik, amennyiben negyven éves életkorukat túl nem haladták, s a rabbiképző intézet utolsó évfolyamát látogató rabbinövendékek; ez utóbbiak azonban csak doktori és rabbioklevelük felmutatásával nyerik el rendszeresítésüket s az ezzel járó javadalmat, addig pedig óraszámuk mértékében óradijakkal díjaztatnak. A pesti izr. hitközség címére (VII., Sip-u. 12.) f. évi május hó 15-éig benyújtandó pályázatokhoz születési, tanulmányi és működési bizonyítványok, valamint az esetleges irodalmi munkásság mutatóványai melléklendők.

Budapest, 1912. április hó.

A pesti izr. hitközség előljárósága.

A HITKÖZSÉGI SZEMLÉ

részére hirde-
tések felvesz
a kiadóhivatal

VI. Bulyovszky-u. 25

Dr. HÉVIZI E. MANÓ fogorvos
Pulchrodont FOGMŰTERME

Budapest, VII., Sip-utca 6, I. 3.

Mindennemű fogmunkálatok,
cement, porcellán, ezüst, arany,
platinatömések. Kaucsuk szájp-
padlások. :: Szájpadrátnélküli
fogak és fogsorok. — Csapos
fogak. Aranykoronák és arany-
hidak. :: :: Jótállás mellett.

Schwarcz Ignác
könyvkereskedése
Budapest, Király-u. 8.

A zsidó vallás keretébe szüksé-
geltető összes szertartási cikkek,
valamint a legszebb templomi
hímzések jutányos áron kaphatók

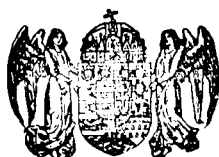
Dreher Ignác és Fia

Finom aczélárak-gyára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

ALAPÍTATOTT 1845-ÍK ÉVBEN.

Szolid beszerzési forrás, ugymint
zsebkések, mindennemű ollók,
konyhákések, asztali és gyümölcs-
evőeszközök, körömápolási és
borotválkozó-eszközök, továbbá
kertészeti és gazdasági eszközök

Hirdetmény.

Ezennel közhirre tétetik, hogy miután a Magyar Ki-
rályi Pénzügyminiszerium ellenőrző közegei a Magy.
Kir. Szab. osztálysorsjáték (XXX. sorsjáték) I. osztályára
szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak
árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1912. május 22. és 24-én tar-
tatik meg. — A huzások a Magyar királyi állami
ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyil-
vánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy.
Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1912. évi április hó 21-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazga'ósága

Tolnay.

Hazay.

BERGEL ANDRÁS

cserépkályhás mester
Budapest, VII., Akácfa-u. 27.

Ajánlom legjobb minőségű kályháimat a legmodernebb stílusban és színben. - Elvállalok mindenféle kályhaátalakítást, javítást a legjutányosabb árban. Továbbá elvállalok új épületek berendezését is a legjutányosabb árban. :: ::

כשר

Kokusszir,

növényfaj és mindenféle fűszerárak nagyban és kicsinyben a legolcsóbb napiár mellett. Referenciákkal a budapesti orthodox rabbiság szolgálatára.

Megbízható és legolcsóbb bevásárlási forrás!

Friss vaj és mindenféle sajtok כשר

egész éven át. ROTH A. és FIA utóda

GLÜCK DÁVID

Budapest, VII., Dob-utca 34.

Hufler és Kalech

: nap- és esernyőgyár :

BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-U. 9.

Ajánja dusan berendezett raktárát saját készítményű nap- és esernyőkben. Nagy választék valódi francia fűzőkben.

:: Nagy raktár szőrmeárakban. ::

!! Javítások és átluzatok a legolcsóbb árak mellett elfogadtnak. Mindenféle átalakítások elfogadtnak. !!

Használjon!

Szagatás, fejfájás, oldajnyílalás, hát- és deréktájdalmak ellen

dr. BOROVSKY-féle kellemes illatu

■ ■ BOROLIN-t. ■ ■

Ára 80 fillér. — Próbaüveg 50 fillér.

Mosakodásra: szépitő Borolin-szappant

és legjobb fertőtlenítő

Ára darabonként 30 és 80 fillér.

Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen

Ára csomagonként 20 és 40 fillér.

■ Kapható mindenütt. ■

Szíveskedjék megrendelésénél hivatkozni a Hitközségi Szemlére.

STECKLER JÓZSEF

Specialista képkerekben :: és luxus butorokban. :: ::

□□□□□□

BUDAPEST,
VII., Sip-utca 17

HOLSTEIN SÁNDOR

Budapest, VII., Erzsébet-körút 54.

FOGAK,

fogsorok szájpadiás nélkül. A szájból ki nem vehetők, rágásra éppúgy használhatók, mint a természetes fogak. Aranykoronák, hidak a legújabb amerikai módszer szerint.

PAPEK □□

□□ JÓZSEF

csász. és kir. udvari szállító

bőröndös és
finom bőraru

::: gyártó :::

BUDAPEST, VIII.,

Rákóczi-ut 11. sz.

Kizárólag jobb minőségű árak. :: Budapest

legnagyobb szaküzlete.